

Brede financiering van het Deltafonds onmisbaar

Het kabinet wil een Deltafonds inrichten als begrotingsfonds bij het Rijk. Daarmee mist het de kans op cofinanciering door provincies en vooral particuliere spaarders en institutionele beleggers. Roelof Balk bepleit een sterk Deltafonds tussen alle partijen, op afstand van Den Haag, om het Deltaprogramma vlot te trekken.

Forse investeringen moeten Nederland beschermen tegen de gevolgen van klimaatverandering. In het Deltaprogramma heeft de Deltacommissie van Cees Veerman de maatregelen op een rij gezet. De kosten bedragen zo'n 1,7 miljard euro per jaar tot 2100. De urgentie is groot. Nederland voldoet niet aan de huidige normen van veiligheid en die normen zijn achterhaald. Het klimaat verandert snel, de zeespiegel stijgt sneller dan verwacht en extreme rivierafvoeren nemen toe. Ook staat de zoetwatervoorziening onder toenemende druk. Uitstel van maatregelen is geen optie.

De voorstellen zijn overgenomen in het Nationaal Waterplan van 2009. Binnenkort ligt de Deltawet die de kaders vastlegt in de Tweede Kamer. Voor de financiering wordt een Deltafonds gevormd, vanwege het langetermijnkarakter van de investeringen, de forse financiële omvang en de urgentie van nationale veiligheid waar conjuncturele factoren geen vat op mogen krijgen. Het kabinet belooft vanaf 2020 jaarlijks 1 miljard euro in het Deltafonds te storten. Voor de periode tot 2020 is nog niets geregeld. Komend decennium is dus financieel niet gedekt.

Ben Deltafonds zonder geld

Als het aan Financiën ligt, wordt het Deltafonds een Begrotingsfonds bij het Rijk. Dat is een spaarpotje op de rijksbegroting voor toekomstige uitgaven van het Rijk. Projecten kunnen worden uitgevoerd zodra de middelen in het begrotingsfonds zijn gestort. Voordeel van zo'n begrotingsfonds is dat een regelmatig stortingsritme kan worden vastgelegd en dat vertraging in de uitvoering niet betekent dat de middelen over de jaargrens vervallen.

Maar bij de huidige rijksfinanciën biedt een begrotingsfonds voor het Deltaprogramma onvoldoende perspectief. Het

tempo van uitvoering staat of valt bij het daadwerkelijk gestorte rijksgeld. Zonder voeding is er geen zicht op investeringen. Een ingrijpende bezuinigingsronde wordt nu voorbereid. Het is zeer naïef om te denken dat de dekking voor de periode 2011-2020 alsnog gevonden kan worden. Wij moeten dus dringend uitzien naar andere financieringsbronnen.

- Provincies zijn natuurlijk zeer interessant als cofinancier. Zij kunnen de magere jaren van het Rijk overbruggen. Nog steeds zijn enkele provincies zeer vermogend dankzij de privatisering van energiebedrijven. De roep van de kiezers om dit publieke vermogen aan te wenden voor maatschappelijk nuttige doeleinden zal luider worden, want het is ongepast als Rijk en gemeenten (fors) moeten bezuinigen terwijl provincies 'bulken van het geld'. Elke inwoner van Nederland heeft baat bij investeringen in het Deltaprogramma. Het Deltafonds genereert een echt maatschappelijk rendement, in tegenstelling tot een provinciale bankrekening, al dan niet bij een IJslandse bank. Een Deltafonds onder neutraal bestuur kan voor de provincies een aanvaardbaar adres zijn voor het aanhouden van kapitaal. Een technocratisch begrotingsfonds in Den Haag kan die rol niet vervullen.
- De kapitaalmarkt biedt eveneens grote kansen. Zowel institutionele beleggers (pensioenfondsen) als particuliere spaarders zoeken naar veilige investeringen met een solide rendement.
  - Pensioenfondsen moeten hun herstelplannen uitvoeren, die de dekkingsgraad op peil moeten brengen na de forse verliezen van de kredietcrisis. Riskante investeringen in aandelen of commercieel vastgoed zijn niet passend, of worden door DNB als toezichthouder

botweg afgewezen. Een belegging in een Deltafonds, met overheidsgerelateerde projecten als onderlegger, kan in die leemte voorzien.

- Het particuliere spaarsaldo is ondanks de crisis zeer hoog. Maar het vertrouwen in aandelenbeleggingen is tot een nulpunt gedaald. Dat keert niet zomaar terug. Momenteel houden spaarders nog relatief grote voorzorgskassen liquide aan. Bij een (beginnend) herstel zal dit kapitaal een uitweg zoeken naar solide beleggingen voor langere termijn. Het Deltafonds biedt die uitweg.
- Voor het aantrekken van particuliere spaarders is 'groen beleggen' een succesformule. Per saldo is dat voor de overheid nog goedkoper dan zelf lenen op de kapitaalmarkt, omdat op groen beleggen een extra premie zit die de belastingderving overtreft. Spaarders willen graag investeren in de duurzaamheid van hun leefomgeving en zijn daarnaast dol op elk belastingvoordeel. Het Rijk kan het forse potentieel van particuliere spaargelden eenvoudig aanboren. Het aanwijzen van de Deltaprojecten als duurzame (maatschappelijke) projecten volstaat.

Deze brede en maatschappelijke financiering van het Deltaprogramma vereist wel een steviger Deltafonds dan een begrotingsfonds, een sterkere positionering en financiële taakstelling, en enige afstand van de rijksoverheid. Het Nationaal Groenfonds is hiervan een indrukwekkend voorbeeld, met de aanleg van de Ecologische Hoofdstructuur als het duurzame investeringstraject. Voor grondaankopen en particuliere natuuraanleg heeft het Groenfonds het groen

beleggen veelvuldig benut. Die kennis en ervaring moeten we ook voor dit majeure investeringstraject benutten.

Gebiedsontwikkeling en integrale financiering

Bij de ontwikkeling van projecten worden marktpartijen zoals ontwikkelaars betrokken. Zij kunnen investeringen in veiligheid en waterberging combineren met woningbouw, energieopwekking, recreatie en natuurontwikkeling. De integrale financiering en kostenverevening die daarvoor nodig zijn, kan een technisch begrotingsfonds niet tot stand brengen. Een Deltafonds op afstand kan die wegen naar integraliteit wel ontsluiten.

Een dijk van een fonds!

Den Haag verzet zich meestal tegen fondsvorming. Vooral Financiën heeft principiële bezwaren. Voor het Deltafonds maakt het kabinet terecht een uitzondering. Het zijn belangrijke investeringen die geen uitstel dulden. Maar de gekozen uitwerking, een technisch begrotingsfonds, is ongelukkig. Daarmee doet de overheid zichzelf tekort. Het ontnemt ons het zicht op aantrekkelijke cofinanciering. In tijden van bezuinigingen enerzijds en spaaroverschotten bij particulieren anderzijds is dat een kostbare fout. Zonder provincies, institutionele beleggers en particuliere spaarders kunnen we het wassende water niet aan. Een sterk Deltafonds op enige afstand van het Rijk biedt veel betere perspectieven.

↑ **Roelof Balk is directeur van Fondsenbeheer Nederland, onderdeel van de Rabo Vastgoedgroep. Van 1995 tot 2008 was hij directeur van het Nationaal Groenfonds**

Uitdagerend

Met interesse heb ik kennis genomen van de ideeën van de heer Balk. Hij geeft hiermee vanuit zijn eigen financiële expertise een bijdrage aan een geleidelijk op gang komend debat over de toekomstige financiering van het Deltaprogramma.

Bij de huidige opzet van het Deltafonds is de voeding pas vanaf 2020 geregeld. Hoewel er zeker veel geld zal worden uitgeven aan waterveiligheid, zal er ook behoefte zijn aan extra financiering van projecten in de periode tot 2020. De manier waarop in deze behoefte voorzien kan worden, is een vraag die vooralsnog niet beantwoord is.

Het idee om een constructie op te richten naar analogie van het Groenfonds is daarbij een nadere verkenning waard, vooral als blijkt dat provincies en/of institutionele beleggers hiervoor belangstelling zouden hebben. Ik daag hen dan ook van harte uit om deze uitdaging aan te nemen en een concreet aanbod te formuleren.

↑ **Jacqueline Cramer, minister van Ruimte en Milieu**